

Valsts ieņēmumu
dienests

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasības, to izpildes kārtība

NILLTF novēršanas institucionālā sistēma pasaulē

G-7 valstis 1989.g. izveido starptautisku organizāciju - Finanšu darījumu darba grupu (FATF), kuras pilnvaras ir:

- **noteikt starptautiskos standartus cīņai ar naudas atmazgāšanu un terorisma finansēšanu**
- **nodrošināt globālo cīņu pret naudas atmazgāšanu un terorisma finansēšanu**
- **veikt savstarpējo prasību ievērošanas izvērtēšanu dalībvalstīs**
- Starptautiskie standarti ietver 40 Rekomendācijas, 9 Speciālās rekomendācijas
- FATF ietilpst vairāk nekā 30 dalībvalstu un 7 reģionālās organizācijas (piemēram, Eiropas Padomes Moneyval komiteja, kuras sastāvā no 1998.gada ir Latvija)

NILLTF novēšanas institucionālā sistēma Latvijā

- **Likuma subjekti**, uzraudzības un kontroles institūcijas, Asociāciju komitejas, Kontroles dienests (KD), KD Konsultatīvā padome, Finanšu sektora attīstības padome (FSAP), tiesībsargājošās iestādes
- Kā viena no NILLTFN likuma subjektu uzraudzības un kontroles institūcijām ir VID

Valsts ieņēmumu
dienests

Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas likums

- Kopš 2008.gada 13.augusta Latvijā ir spēkā [«Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likums»](#), kurā iekļautas arī Finanšu darījumu darba grupas (FATF) standartiem saskaņotas Eiropas Parlamenta un Padomes 2005.gada direktīvas 2005/60/EK un 2006.gada Direktīvas 2006/70/EK prasības
- No 2015.gada 20.maija spēkā Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2015/849 par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai

Saistošie normatīvie akti

- Ministru kabineta 2008.gada 22.decembra noteikumi Nr.1071 “Noteikumi par neparasta darījuma pazīmju sarakstu un kārtību, kādā sniedzami ziņojumi par neparastiem vai aizdomīgiem darījumiem”
- Ministru kabineta 2008.gada 25.novembra noteikumi Nr.966 “Noteikumi par to trešo valstu sarakstu, kuru normatīvo aktu prasības noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas jomā ir līdzvērtīgas Eiropas Savienības tiesību aktu prasībām”
- FATF (Financial Actions Task Force) 2012.gada februāra rekomendācijas (akceptētas 2012.gada 16.februārī) – pasaules standartu noteicējas cīņā pret naudas atmazgāšanu un terorisma finansēšanu

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija

Noziedzīgi iegūti līdzekļi – manta un/vai finanšu līdzekļi, kuri iegūti tādu noziedzīgu darbību rezultātā, par kuru izdarīšanu iestājas kriminālatbildība normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā

Noziedzīgi iegūti līdzekļu legalizācija – process, kura laikā noziedzīgā ceļā iegūta nauda iegūst šķietami legālu izcelsmi

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risks (1)

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risks ir iespēja, ka personas, kas noziedzīgu darbību rezultātā ir ieguvušas mantu vai finanšu līdzekļus, izmantos likuma subjekta sniegtos pakalpojumus, lai piešķirtu līdzekļiem legālu izcelsmi vai, piemēram, slēptu to izcelsmi

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risks (2)

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas stadijas:

1.stadija – ievietošana (noziedzīgā ceļā iegūtas naudas iepludināšana finanšu sektorā)

2.stadija - izkārtošana (finanšu līdzekļi pārvietoti no sākotnējās izcelsmes vietas, simulējot šķietami legālus darījumus, iesaistot darījumu ķēdē fiktīvus uzņēmumus)

3.stadija – integrācija (finanšu līdzekļu iepludināšana legālā ekonomikā. Nauda tiek uzrādīta, kā peļņa no darījuma)

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas risks (3)

Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas pieļaušana var radīt risku Jūsu uzņēmumam:

- **Reputācijas risks**
- **Operacionālais risks**
- **Juridiskais risks**

Jāņem vērā apdraudējums kopējai valsts ekonomikai, valsts reputācijai, godīgam biznesam un sociālajai ietekmei uz valsts iedzīvotājiem

Valsts ieņēmumu
dienests

Terorisma finansēšanas risks (1)

Kas ir terorisms?

Atbilstoši Krimināllikuma 88. pantā ietvertajam par terorismu uzskatāma **spridzināšana, dedzināšana, kodolķīmisko, ķīmisko, bioloģisko, bakterioloģisko, toksisko vai citu masveida iznīcināšanas ieroču lietošana, masveida saindēšana, epidēmija, epizootiju izplatīšanu, personas nolaupīšana, ķīlnieku sagrābšana, gaisa, sauszemes vai ūdens transportlīdzekļu sagrābšana vai citādās darbības, ja tās veiktas nolūkā iebiedēt iedzīvotājus vai piespiest valsti, tās institūcijas vai starptautiskas organizācijas izdarīt kādu darbību vai atturēties no tās, vai kaitēt valsts, tās iedzīvotāju vai starptautiskas organizācijas interesēm**

Terorisma finansēšanas risks ir iespēja, ka likuma subjekta sniegtos pakalpojumus izmantos terora aktu un teroristu finansēšanai un atbalstīšanai

Valsts ieņēmumu
dienests

Terorisma finansēšanas risks (2)

Ir jāņem vērā divas pamatatšķirības starp teroristu mantu (līdzekļiem) un noziedznieku mantu (līdzekļiem), proti:

- līdzekļu apmēri, kas nepieciešami terora aktu finansēšanai ne vienmēr ir nozīmīgi un darījumu veikšanai nav nepieciešamas sarežģītas shēmas
- teroristus var finansēt no legāli iegūtiem līdzekļiem, t.sk., ziedojumiem, un ir apgrūtināši noteikt brīdi, kurā šādi leģitīmi līdzekļi kļūst par teroristu īpašumu
- terorisma finansēšanā bieži izmanto līdzekļus, kuri iegūti no **bezpeļņas organizāciju darbības**

Valsts ieņēmumu
dienests

VID uzraugāmie likuma subjekti (1)

VID uzraudzībā un kontrolē ir sekojoši likuma subjekti:

- Nodokļu konsultanti
- Ārpakalpojuma grāmatveži - personas, kuras, pamatojoties uz rakstveida līgumu ar klientu, izņemot darba līgumu, apņemas sniegt vai sniedz klientam grāmatvedības pakalpojumus

VID uzraugāmie likuma subjekti (2)

- Neatkarīgi juridisko pakalpojumu sniedzēji, kad tie, darbojoties savu klientu vārdā un labā, sniedz palīdzību darījumu plānošanā vai veikšanā, piedalās tajos vai veic citas ar darījumiem saistītas profesionālas darbības sava klienta labā attiecībā uz:
 - nekustamā īpašuma, komercsabiedrības kapitāla daļu pirkšanu vai pārdošanu
 - klienta naudas, finanšu instrumentu un citu līdzekļu pārvaldīšanu
 - visa veida kontu atvēršanu vai pārvaldīšanu kredītiestādēs vai finanšu iestādēs
 - juridisku veidojumu dibināšanas un darbības nodrošināšanas pakalpojumu sniegšanu, juridiskās adreses nodrošināšana

VID uzraugāmie likuma subjekti (3)

- Juridiska veidojuma dibināšanas un darbības nodrošināšanas pakalpojumu sniedzēji
- Personas, kas darbojas kā aģenti vai starpnieki darījumos ar nekustamo īpašumu

Valsts ieņēmumu
dienests

VID uzraugāmie likuma subjekti (4)

Citas juridiskās vai fiziskās personas, kas nodarbojas ar:

- **transportlīdzekļu tirdzniecību**
- **dārgmetālu, dārgakmeņu, to izstrādājumu tirdzniecību**
- cita veida preču tirdzniecību, kā arī starpniecību minētajos darījumos vai cita veida pakalpojumu sniegšanu

ja maksājumu veic skaidrā naudā vai skaidru naudu par šo darījumu iemaksā kredītiestādē pārdevēja kontā 15 000 euro vai lielākā apmērā, neatkarīgi no tā, vai šo darījumu veic kā vienu operāciju vai vairākas savstarpēji saistītas operācijas

Valsts ieņēmumu
dienests

Likuma subjekta pienākumi (1)

1. Likuma subjektam jāiesniedz VID ziņojums par darbības veidu

Likuma subjekti - **nodokļu konsultanti, ārpakalpojumu grāmatveži, juridisko pakalpojumu sniedzēji, aģenti starpnieki darījumos ar nekustamo īpašumu** 10 darbdienu laikā pēc reģistrēšanās Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā vai VID Nodokļu maksātāju reģistrā iesniedz **VID Ziņojumu par darbības veidu**

Ziņojumu jāiesniedz VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, Dokumentu grupa “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ziņojumi”

Valsts ieņēmumu
dienests

Likuma subjekta pienākumi (2)

Likuma subjekti - **transporta līdzekļu tirgotāji, dārgmetālu un dārgakmeņu tirgotāji** 10 darbdienu laikā pēc darījuma attiecību uzsākšanas dienas, darījuma partneru vienošanās par darījumu, pakalpojumu sniegšanu un saņemšanu reģistrējas kā likuma subjekti un iesniedz **Ziņojumu par darbības veidu**

Ziņojumu jāiesniedz VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, Dokumentu grupa “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ziņojumi”

Likuma subjekta pienākumi (3)

2. Likuma subjektam – **juridiskai personai** jāiesniedz VID ziņojums par atbildīgās personas iecelšanu
- Likuma subjekts – **juridiska persona** – **ieceļ vienu vai vairākus darbiniekus**, kas ir tiesīgi pieņemt lēmumus un ir tieši atbildīgi par likuma prasību ievērošanu
 - Par atbildīgās personas iecelšanu likuma subjekts **30 dienu** laikā pēc likuma subjekta statusa iegūšanas, t.i., pēc darījuma attiecību uzsākšanas brīža paziņo VID iesniedzot **Ziņojums par atbildīgās personas iecelšanu**

Ziņojumu jāiesniedz VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, Dokumentu grupa “Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ziņojumi”

Likuma subjekta pienākumi(4)

3. Likuma subjekti – **juridiskas personas** - nodokļu konsultanti, ārpakalpojumu grāmatveži, neatkarīgie juridisko pakalpojumu sniedzēji, juridiska veidojuma dibināšanas un darbības nodrošināšanas pakalpojumu sniedzēji, personas, kas darbojas kā aģenti vai starpnieki darījumos ar nekustamo īpašumu

atbilstoši savam darbības veidam izveido noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas **iekšējo kontroles sistēmu**

VID izstrādātas Vadlīnijas Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma prasību ievērošanai VID uzraugāmajiem likuma subjektiem (vadlīnijas pieejamas VID mājaslapā <https://www.vid.gov.lv/>)

“Uzņēmumiem” - “Par noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu” - “Informātīvie un Metodiskie materiāli”

Likuma subjekta pienākumi(5)

Izveidojot iekšējās kontroles sistēmu likuma subjekts paredz vismaz:

- klienta identificēšanas kārtību
- kārtību, kādā tiek novērtēts ar klientu, tā rezidences valsti, klienta saimniecisko vai personisko darbību, izmantotajiem pakalpojumiem vai veiktajiem darījumiem saistītais noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas risks
- kārtību, kādā veicama klienta izpēte
- kārtību, kādā veicama klienta darījumu uzraudzība
- neparastu un aizdomīgu darījumu atklāšanas kārtību un kārtību, kādā likuma subjekts atturas no aizdomīga darījuma veikšanas
- kārtību, kādā tiek ziņots Kontroles dienestam par neparastiem un aizdomīgiem darījumiem
- kārtību, kādā tiek uzglabāti klienta identifikācijas un izpētes gaitā, kā arī klienta veikto darījumu uzraudzības gaitā iegūto datu un dokumentu uzglabāšana
- darbinieku tiesības, pienākumi un atbildība, pildot likuma prasības

Likuma subjekta pienākumi(6)

Likuma subjektiem – **transportlīdzekļu, dārgmetālu, dārgakmeņu, to izstrādājumu vai citu preču tirgotājiem ir pienākums noteikt** noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas **iekšējo kārtību**, kurā paredz:

- klienta identificēšanas kārtību
- kārtību, kādā tiek ziņots Kontroles dienestam par neparastu un aizdomīgu darījumu konstatēšanu
- atbildīgo darbinieku apmācību par likuma prasību ievērošanu
- klienta identifikācijas un izpētes procesā iegūtās informācijas dokumentēšanu

Likuma subjekta pienākumi (7)

Likuma subjekti – **fiziskas personas**, kuras veic saimniecisko vai profesionālo darbību **nosaka iekšējo kārtību**, kurā paredz:

- klienta identificēšanas kārtību pirms darījuma attiecību uzsākšanas, kā arī klienta izpēti un darījuma uzraudzību darījuma attiecību ietvaros
- kārtību, kādā tiek ziņots Kontroles dienestam par neparastu un aizdomīgu darījumu konstatēšanu
- klienta identifikācijas un izpētes procesā iegūtās informācijas dokumentēšanu

Likuma subjekta pienākumi (8)

4. Likuma subjektiem ir jāveic atbildīgo darbinieku apmācība
 - 1) Likuma subjekts nodrošina **atbildīgo darbinieku zināšanas** par:
naudas atmazgāšanas un terorisma finansēšanas riskiem to
identificēšanu
noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas
novēršanas normatīvajiem aktiem
 - 2) Veic regulāras **darbinieku apmācības** par:
neparasta darījuma pazīmēm un aizdomīgiem darījumiem
uzņēmumā izveidotās iekšējās kontroles sistēmas paredzētajām
darbībām

Valsts ieņēmumu
dienests

Likuma subjekta pienākumi (9)

5. Likuma subjektiem pienākums nekavējoties ziņot Noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanas dienestam (Kontroles dienestam) par katru neparastu un aizdomīgu darījumu

6. Likuma subjekts dokumentē klienta identifikācijas un izpētes pasākumus un pēc uzraudzības un kontroles institūciju vai Kontroles dienesta pieprasījuma uzrāda šos dokumentus likuma subjekta uzraudzības un kontroles institūcijām

Valsts ieņēmumu
dienests

Paldies par uzmanību!